

на 11%», – каже віцедиректор Центру споглядальних наук та етики Університету Еморі, один із розробників СЕЕН Брендан Озава де Сільва [1].

Цитування доказової бази позитивного впливу розвитку емоційного інтелекту можна ще довго продовжувати.

У нашій країні тривалий час головну роль у формуванні емоційної компетентності учнів відігравав обов'язковий шкільний предмет «Основи здоров'я», кілька редакцій навчальних програм якого включили в себе багато з рекомендованих ЮНЕСКО принципів Програми SEL [7]. З 2019 року в 26 школах із 23 областей України апробується Програма соціально-емоційного та етичного навчання (СЕЕН) [5]. Також варто відзначити, що й новий Державний стандарт

базової середньої освіти передбачає реалізацію схожого з Основами здоров'я курсу з орієнтовною назвою «Здоров'я. Безпека. Добробут». Вбачається у край важливим цю ідею зберегти і у стандартах старшої профільної школи.

Проте, як свідчить досвід, найбільш ефективною моделлю формування будь-яких навичок є не лише акцентування уваги на їх формуванні у межах окремого предмета, а й відпрацювання відповідних дій у межах вивчення інших предметів, і у позаурочній діяльності. На нашу думку, саме таке поєднання шкільних ресурсів й дозволить забезпечити належний рівень здоров'я і конкурентоспроможності випускників наших шкіл.

Список використаних джерел

1. Вибрані матеріали міжнародної програми з формування м'яких навичок СЕЕ-навчання / За загальною редакцією О. Елькіна, О. Масалітіної, Я. Фюрста. — Харків: Дім реклами, 2019. — Спеціально для П'ятої національної (не)конференції для шкільних педагогів EdCamp Ukraine 2019., URL: <https://nus.org.ua/articles/shho-take-programa-sotsialno-emotsijnogo-ta-etychnogo-navchannya-i-yak-vona-pratsyuje/>; <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2019/07/CEE-PRINT.pdf>.
2. Гоулман Д. Емоційний інтелект / Деніел Гоулман ; пер. з англ. С-Л. Гумецької. – Х. :Віват, 2020, - 512 с.
3. Гоулман Д. Эмоциональное лидерство: искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта / Д. Гоулман, Р. Бояцис, Э. Макки. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2005.
4. Грузинська І. М. Теоретичні аспекти проблеми емоційного інтелекту у юнацькому віці. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки. Випуск 5(50). 2017. С. 66-95.
5. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/u-26-shkolah-pochavsya-pilot-z-vprovadzhennya-programi-rozvitku-myakih-navichok-seen-socialno-emocijnogo-ta-etichnogo-navchannya>.
6. Benefits of SEL. URL: <https://casel.org/impact/>.
7. Emotions and learning. Programme and meeting document. UNESCO International Bureau of Education, International Academy of Education. Reinhard Pekrun. 2014. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000227679/>.

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧА КОМПЕТЕНТНІСТЬ: ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС СТАРШОКЛАСНИКІВ

Піддячий Микола Іванович

Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу профільного навчання

Метою дослідження є розроблення шляхів організації освітнього процесу формування здоров'язберігаючої

компетентності старшокласників виходячи із суперечностей особистісного і процесуального характеру, що знаходяться у

межах екологічної культури, здоров'явитратності та технологій відновлення, стереотипів поведінки, рівнів медичних послуг тощо.

Алгоритм дій здоров'язбереження старшокласників проектується на основі інтегрованої оцінки їх морфо-функціонального стану. Основні принципи і форми оздоровчо-профілактичних заходів для старшокласників розробляються у теорії і методиці фізичного, психологічного, соціального й духовного здоров'я на основі виявлених філософських, культурологічних, медико-біологічних, психолого-педагогічних, соціально-професійних аспектів його формування. Гармонізація психологічної сфери старшокласників здійснюється засобом впливу на організацію їхнього здорового способу життя.

Формування здоров'язберігаючої компетентності старшокласників має стати ключовим питанням в освіті, адже здоров'я є одним із показників безпекового рівня, що відображає культурний рівень та перспективи соціально-економічного розвитку держави [1, с. 42]. Розбудова системи формування здоров'язберігаючої компетентності старшокласників потребує розроблення тезаурусу та вивчення факторів, які впливають на стан їхнього здоров'я [6, с. 100] (екологічна культура, стереотипи поведінки, якість медичних послуг, здоров'явитратність та ін.).

З'ясовано, що динаміка проблем особистісного та суспільного характеру відтісняє на другий план процес гармонізації психологічної сфери старшокласників [7, с. 105] засобом організації їх здорового способу життя. Її формування віддається на відкуп самоорганізації та виховання у родині з її обмеженими можливостями [8, с. 108].

Розкрито, що в освітній процес методологічно закладаються норми здорового способу життя в умовах освітнього процесу загальної середньої освіти – всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості [9, с. 270], а досягнення забезпечуються створенням умов формування компетентностей необхідних для організації успішної життєдіяльності [3, с. 317]. Для життя і діяльності старшокласників важливий як внутрішній об'єм засвоєних знань, так і можливість їх використання (як структурні, морфологічні, так і функціональні, діяльнісні якості), що спонукає структурувати особистісну характеристику старшокласників з метою фіксації їхнього освітнього результату [2, с. 275] у вигляді компетентностей.

Виявлено, що компетентності мають певну ієрархію, яка ґрунтується на якостях старшокласників, що проявляються в певних способах їхньої поведінки і спираються на психофізіологічні функції, що мають широкий практичний контекст [5, с. 102] та наділені високим ступенем універсалізації. Доведено, що завдяки розробленому змісту освіти у експериментальних класах старшокласники набувають компетентностей, які дають змогу включитись у продуктивну діяльність [4, с. 145].

Зроблено висновок, що у процесі розроблення теорії здоров'язберігаючої компетентності старшокласників мають враховуватись ієрархічні ознаки компетентностей, що ґрунтуються на особистісних якостях і проявляються в певних способах поведінки, які спираються на психофізіологічні функції й мають широкий практичний контекст та наділені високим ступенем універсалізації.

Список використаних джерел

1. Піддячий, В. М. (2014). Мотивація до здійснення професійного саморозвитку майбутнього вчителя. *Education and pedagogical sciences (Освіта та педагогічна наука)*. № 2 (163), С. 41–47.
2. Піддячий В. М. (2015). Обґрунтування сутності професійного саморозвитку майбутнього педагога. *Проблеми та перспективи формування національної*

гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. праць. Харків : НТУ «ХП», Вип. 43 (47), С. 271–280.

3. Піддячий М. І. (2020). Ключові компетентності старшокласників: організація здорового способу життя. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, Вип. 3, С. 315–319.

4. Піддячий М. І. (2015). Навчально-виховний комплект старшокласників: соціально-професійна орієнтація. Проблеми сучасного підручника: зб. наук. Праць. Київ: Пед. думка, Вип. 15 (2), С. 141–149.
5. Піддячий М. І. (2014). Навчально-виховний процес профільної школи: соціально-професійне спрямування. Педагогічна освіта: теорія і практика. Вип. 17, С. 98-105.
6. Піддячий М. І. (2018). Соціально-професійний розвиток старшокласників: праця як основа життєдіяльності та поступу. Технології інтеграції змісту освіти: зб. наук. праць. Вип. 10. Полтава: ПОІП ПО, С. 98-108.
7. Піддячий М. І. (2019). Соціально-професійний розвиток: компетентісно орієнтоване навчання старшокласників. Компетентісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи: збірник тез I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Компетентісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи», Київ, 30 вересня 2019 р. (наукове електронне видання). Київ: Педагогічна думка, С. 104-107.
8. Піддячий М. І. (2019). Соціально-професійний розвиток: компетентності старшокласників та студентів. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том VII: Ідентичність і свобода в освіті та науці. Конін – Ужгород – Бельско-Бяла – Київ: Посвіт, с. 107-110.
9. Піддячий М. І. (2019). Сутність формування компетентностей старшокласників. Реалізація компетентісно орієнтованого навчання в освіті: теоретичний і практичний аспекти: Зб. наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 4 листопада 2019 р.). Київ: Пед. думка, С. 269-272.